

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN MIETINTÖ 9/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä syyskuuta 2010 lähettänyt ympäristövaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista annetun lain muuttamisesta (HE 140/2010 vp).

- finanssisihteeri Tanja Rantanen, valtiovarainministeriö
- kuntapalvelupäällikkö Jorma Lauronen, Valtion asuntorahasto
- erityisasiantuntija Eero Hiltunen, Suomen Kuntaliitto
- hallituksen puheenjohtaja Jussi Hirvonen, Suomen Lämpöpumppuyhdistys SULPU ry.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- asuntoneuvos Riitta Kimari, ympäristöministeriö

Lisäksi valiokunta on saanut Suomen Pellettienergiayhdistys - SPE ry:n kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista annettua lakia avustusten enimmäissuuruuksien osalta.

Energia-avustuksen enimmäissuuruutta ehdotetaan korotettavaksi. Avustuksen enimmäissuus on ehdotuksen mukaan 20 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista silloin, kun avustetaan uusiutuvaa energiaa hyödyntävien lämmitysta-

pojen käyttöönottoa. Muutoin avustuksen enimmäissuus olisi 15 prosenttia tai erityisestä syystä 20 prosenttia mainituista kustannuksista.

Esitys liittyy valtion vuoden 2011 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2011 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä

syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksen-

mukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomautuksin.

Hallituksen esityksen mukaiset avustukset kohdistetaan olemassa olevien, ympärivuotisessa asuinkäytössä olevien asuinrakennusten päälämmitystavan muuttamiseen asuinrakennuksen koosta ja hallintamuodosta sekä hakijan tuloista riippumatta. Avustuksia voidaan myöntää päälämmitysjärjestelmänä käytettävien maalämpö- ja ilma-vesilämpöpumppujen käyttöönottoon sekä pelletti- ja muihin puuperäisiin polttoaineisiin siirtymiseen. Myös erilaisia yhdistelmälämmitysjärjestelmiä voidaan tukea. Tavallisten energia-avustusten enimmäissuuruus nousee 10 prosentista 15 prosenttiin hyväksyttävistä kustannuksista ja erityisestä syystä myönnettävä avustus 15 prosentista 20 prosenttiin hyväksyttävistä kustannuksista.

Valiokunta pitää ilmasto- ja energiastrategian kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistävoitteiden kannalta tärkeänä, että kerros- ja rivitalojen asukkaiden ohella myös pientalojen asukkaita kannustetaan ympäristöystävällisempien lämmitystapamuutosten tekemiseen. Rakennuskanta uusiutuu niin hitaasti, että tavoitteisiin pääseminen edellyttää olemassaolevan rakennuskannan saneerausta. Tavoitteena on nostaa lämpöpumpuilla saatava, uusiutuvaksi energiaksi laskettava hyötyenergia 8 TWh:iin/v eli 6 TWh/v lisäys vuoteen 2020. Tavoitteen saavuttaminen vaatii pitkäjänteisyyttä koko kulu- van vuosikymmenen ajan.

Arvioiden mukaan uusiutuvaan energiaan siirtymiseen myönnettävistä avustuksista voidaan myöntää tukea noin 15 000 lämmitystapamuutokselle. Kun lainmuutos tulee voimaan, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA antaa avustusten hakumenettelyä ja hakuaikaa koskevat ohjeet. Avustukset myöntää kunta. Valiokunta toteaa, että energia-avustusten myöntäminen lisää ARAn ja kuntien työmäärää. Hallinnollisen työn helpottamiseksi avustuksen piiriin kuuluvat toimenpiteet tulee määritellä mahdollisimman yksiselitteisesti. Esimerkiksi avustuksen kohteeksi hyväksyttävän ilma-vesilämpöpumppujärjestelmän "tehokkuus"-vaatimus voi

muodostua vaikeatulkintaiseksi määreeksi. Valiokunta korostaa, että asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista annetun asetuksen muuttamista koskevan asetuksen selkeyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta tulkintaongelmilta vältytään.

Valiokunta katsoo, että tukijärjestelmiä kehitettäessä huomiota tulee kiinnittää siihen, että ne ovat hakijoiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi kestoaltaan mahdollisimman yhdenjaksoisia, koko kauden voimassa olevia eivätkä esimerkiksi pääty kesken vuoden. Mahdolliset väliajat uuden ja vanhan järjestelmän voimassaolon suhteen voivat johtaa markkinoiden toiminnan häiriöihin ja saneeraustoiminnan keskeytymiseen. Järjestelmien ennustettavuus on siten sekä avustuksen saajan että toiminnanharjoittajan näkökulmasta tarpeen.

Valiokunta toteaa edelliseen viitaten, että tukimuotojen monimuotoisuus ja myös tarve muuttaa tukiehtoja nopeastikin on ymmärrettävää (esimerkiksi suhdanneluonteiset avustukset), mutta jatkossa tulisi pyrkiä suurempaan pitkäjänteisyyteen. Energiakorjausavustuksia on myönnetty erilaisin ehdoin vuodesta 2003 alkaen siten, että välillä avustukset ovat painottuneet enemmän kerros- ja rivitalojen korjauksiin, välillä pientalojen korjauksiin. Voimassa olevan lain mukaan pientaloille myönnettävän avustuksen ehtona on ruokakunnan pienituloisuus. Tämä edellytys poistuu lämmitystapamuutoksilta lain muutoksella, mutta avustusta myönnetään pientalojen osalta vain muiden kustannusten kuin työkustannusten osuuteen, koska tältä osin on käytössä mahdollisuus kotitalousvähennykseen.

Valiokunta toteaa, että uuden avustuksen tai avustuksen ehtojen huomattava muuttaminen on hallinnollisesti raskasta, kun uuden järjestelmän käyttöönottoon liittyy aina omat hankaluutensa. Avustusten lyhyt voimassaoloaika ja sisällön muuttuminen muodostavat myös suuren haasteen avustuksen mahdollisten hakijoiden kannalta. Kuntien neuvontapaineet heijastuvat myös ARAan, jonka tehtävänä on kuntien neuvonta ja ohjaus. Kuntien tulee tehdä nykyistä enemmän yhteistyötä asuntoasioiden hoidossa ja avustus-

hakemusten käsittelyssä, jolloin osaaminen olisi helpompi turvata. Tulevaisuudessa asioiden käsittelyä helpottanee yhteisen sähköisen järjestelmän käyttöön saaminen. Valmisteilla oleva sähköisen asioinnin palvelualusta¹ tulee tarjoamaan keskitetyn ratkaisun sähköisten asiointipalvelujen kehittämiseen koko julkiselle hallinnolle. Palvelualustan avulla voidaan rakentaa yksittäisten viranomaisten palveluja tai useiden viranomaisten yhteisiä palveluja tai palvelukokonaisuuksia. Kehitettävä palvelualusta on keskeinen julkisen hallinnon sähköistä asiointia vauhdittava yhteinen IT-ratkaisu, joka valmistuttuaan mahdollistaa sähköisten palvelujen kehittämisen nopeammin ja kustannustehokkaammin.

Valiokunta korostaa, että energiatehokkuuden parantaminen on ilmasto- ja energiastrategian mukaan vaikuttavin kasvihuonekaasujen vähentämiskeino. Myös ilmasto- ja energiapolitiikkaa koskevassa tulevaisuuslonteossa asetetaan energiatehokkuuden parantaminen ja ener-

giansäästö päästöjen vähentämisessä etusijalle. Tarve yleisen, puolueettoman energianeuvonnan järjestämiseen kunnissa on suuri energiatehokkuustavoitteiden toteuttamiseksi käytännössä. Valiokunta viittaa valtioneuvoston periaatepäätökseen energiatehokkuustoimenpiteistä², jossa linjataan tavoitteiksi muun ohella kuluttajien energianeuvontajärjestelmän käyttöön ottaminen ja valtakunnallisen koordinaatiokeskuksen nimeäminen sekä korjausrakentamisen neuvontaverkoston ja korjausrakentamisen kokonaisvaltaisen viestinnän kehittäminen ottaen huomioon myös rakennusten energiatehokkuuden näkökulma. Valiokunta kiirehtii näiden tavoitteiden toteuttamista.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ympäristövaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

¹ Sähköisen asioinnin palvelualusta on osa valtiovarainministeriön vuonna 2009 asettamaa Sähköisen asioinnin ja demokratian (SADe) vauhdittamisohjelmaa.

² Valtioneuvoston periaatepäätös 4.2.2010 energiatehokkuustoimenpiteistä, joka perustuu ns. energiatehokkuustoimikunnan mietintöön.

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Susanna Huovinen /sd
jäs. Christina Gestrin /r
Timo Heinonen /kok
Rakel Hiltunen /sd
Timo Juurikkala /vihr
Antti Kaikkonen /kesk

Timo Kaunisto /kesk
Merja Kuusisto /sd
Tapani Mäkinen /kok
Sanna Perkiö /kok
Tarja Tallqvist /kd
Anne-Mari Virolainen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.